

5. Контроль за виконанням завдань. За усіма завданнями можна спостерігати одночасно, і контролювати роботу над окремим завданням відразу в декількох класах.

6. Комунікування в класі. Завдяки поєднанню можливостей сервісу «Оголошення» і коментування завдань в Класі, викладачі та студенти завжди підтримують зв'язок і слідкують за станом виконання/перевірки кожного завдання [2].

Зважаючи на викладене вище, зазначимо, що використання хмарних технологій у процесі підготовки вчителів технологій є своєчасним та ефективним інструментом її оптимізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гриценко В. Використання сервісу *google classroom* для управління освітніми процесами/В. Гриценко, І. Юстик. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cuspu.edu.ua/ua/ntmd/konferentsiy/2015-10-06-06-17-54/seksiia-4/3930-vykorystannya-servisu-google-classroom-dlya-upravlinnya-osvitnimy-protsesamy>.
2. Пліш І. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій управління якістю освіти в школах приватної форми власності [Електронний ресурс] / І. В. Пліш // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2012. – №1 (27).
3. Стеценко Г.В. Проектування та використання освітніх веб-ресурсів майбутніми учителями інформатики / Г.В. Стеценко // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова : збірник наукових праць. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. – № 6 (13). – С. 53–58.

*Ірина Тютюнник
(Тернопіль, Україна)*

МОТИВИ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ВИБІЙКИ У ХУДОЖНЬОМУ ПРОСТОРІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

У статті розглянуто кращі здобутки використання стилістики та техніки української народної вибійки у дизайні, декоративних та живописних роботах вітчизняних митців у контексті популярних тенденцій етнодизайну, екодизайну, неофольклоризму. Виявлено відміни в характері запозичень пластичної мови традиційної вибійки у художніх творах другої половини ХХ століття та сучасного періоду.

Ключові слова: *традиційна вибійка, орнамент, стилістика.*

The article is devoted to the best achievements in the use of stylistics and technique of Ukrainian popular printed fabrics in the design, decorative and pictorial works of the Ukrainian artists in the context of the popular ethnodesign, ecodesign, neofolklore tendencies. The differences between the character of the plastic language of the traditional printed fabrics adoptions in the artworks of the late XX century and the modern period.

Key words: *traditional printed fabrics, ornament, stylistics.*

Помітною тенденцією у сучасній вітчизняній культурі є повсякчасне звернення до мови народного мистецтва – екологічно чистих матеріалів, природних фактур та головної художньої складової – оздоби. Поряд з найбільшими генераторами орнаменту – писанкою та вишивкою, спостерігається ремінісценція і менш популярних серед широкого загалу технік, зокрема ручної вибійки. Гармонійну злагодженість елементів оздоблення української народної вибійки як гілки традиційного українського мистецтва з власною мовою художнього вислову ґрунтовно охарактеризувала мистецтвознавець Романа Дутка: «Вдалі пропорції основних і супутніх мотивів з виваженим добором форм при їх групуванні, доцільна простота композиції, нескладний, але чіткий ритм тональних площин, мінімальна кількість залучених кольорів разом зі світом

доброчливі образів – є загальними прикметами української вибійки» [5, 28]. Використання її стилістики та технології у декоруванні чи створенні образу дозволяє митцям збагатити арсенал художніх засобів виразу сучасних творів.

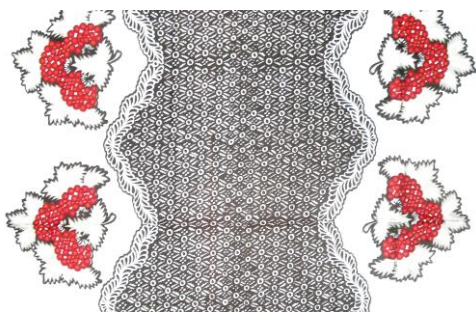
До розкриття теми прислужились публікації з дослідження сучасних тенденцій в українській культурі та мистецтвознавстві [6; 8]. Аналітичний матеріал про звернення художників текстилю до стилістики вибіячених орнаментів серед групи інших фольклорних мотивів висвітлений в мистецтвознавчих працях другої половини ХХ ст. – Б. Бутника-Сіверського, Н. Глухенької, О. Ляшенка, П. Мусієнко, І. Сакович, Н. Велігоцької, С. Лозанової, В. Теляковської та ін. Близькою до теми дослідження є публікація В. Бойка про використання вибіячених мотивів у промислових тканинах [1]. Проте тут практично відсутній аналіз саме способів трансформації народної фарбової оздоби, опис авторської творчої мови тощо. Візуальний матеріал про роботу майстерень, де виготовляється сучасна ручна вибійка, творчість художників та майстрів народного мистецтва у цій галузі вдалось почерпнути з мережі Інтернет [3; 4; 7; 9 – 11].

Мета дослідження – виявити тенденції орнаментування у вітчизняному художньому просторі другої половини ХХ – початку ХХІ ст. на прикладі запозичення естетики української народної вибійки. Для цього вбачаємо за необхідне виявити відміну в характері запозичень пластичної мови традиційної вибійки у художніх творах радянського та сучасного періоду; охарактеризувати найкращі здобутки вітчизняного образотворчого та ужиткового мистецтва у цій галузі.

Першими до використання стилістики української народної вибійки звернулись І. Банах-Твердохліб, О. Саєнко, Є. Повстяний у середині ХХ ст. Їхні роботи вирізнялись виразним творчим переосмисленням візуальної мови давніх зразків.

У другій половині ХХ ст. цією тематикою зацікавились художники промислового текстилю при декоруванні вітчизняних промислових тканин. Загалом таке орнаментування мало швидше не естетичну мету, а ідеологічну – сам факт використання у радянській вибійці «найкращих зразків» мотивів з різних сфер народного мистецтва: «Особливо яскраво національна специфіка проявляється в сучасних вибіячених тканинах, де орнаментация скомпонована з різних сюжетних сцен народного життя та побуту» [1, 65]. Проте самі митці захопилися такою ідеєю, вдало запозичували вишукану графіку та колорит візерунків на різних рівнях. Поряд із реплікацією, компіляцією вони практикували і значно сміливіші аранжування орнаментів, залишаючи лише натяк на першоджерело.

Підтвердити вищесказане можна оздобленими метражними тканинами Ніни Бондаренко, Тамари Мороз, Олексія Вовченко та інших художників переважно шовкових вітчизняних комбінатів (Іл. 1, 2). Ручна вибійка збереглась тільки для виготовлення тогочасних унікальних виробів. Так, джерелом творів Н. Бондаренко з 1984 по 1990 роки стає лемківська, бойківська, полтавська, київська вибійка, вона створює близько 50 зразків сучасного українського одягу в цьому стилі [2].

Іл. 1. Тканина, оздоблена за мотивами української народної вибійки.

Автор – Ніна Бондаренко

Іл. 2. Тканина, оздоблена за мотивами української народної вибійки.

Автор – Олексій Вовченко

На початку ХХІ ст. митців зацікавив орнаментальний лад народних вибіжок вже з позиції оригінальної естетики їх пластичної мови. Осучаснення давніх детально пророблених композицій відбувалось завдяки їх поєднання з простими технологіями відтворення. Використання етномотивів відповідає тенденції сучасної культури естетизації всіх сфер життя.

Найширше сьогодні послуговуються вибіжчаними орнаментами у творах декоративно-ужиткового мистецтва. В наш час майстерно створюють вибіжку Ольга Костюченко, Володимир Маркар'ян, Оксана Білоус, Ольга Гулей. Популярним стає об'єднання майстрів у групи, проведення майстер-класів. Так, у Львові Олександр Бриндіков нещодавно створив вибіжчану майстерню, де декорують одяг, сумки тощо авторськими орнаментальними модулями [7]. Інша майстерня «Куделя» (м. Чернігів, керівник Ольга Костюченко) декорує текстиль візерунками, які більше нагадують традиційні [9]. Тут оздоблюються фарбою рушники, серветки, плахти, сукні, створені за народними мотивами, вбрання для ляльок-мотанок, використовуючи як копії візерунків вибіжки з колекції тканин Чернігівського історичного музею, так і авторські орнаменти в стилістиці народних зразків – із стилізованих квітів, птахів та геометричних мотивів.

Подібні творчі групи існують і закордоном. Приміром, майстерня "Galbraith & Paul-studio" (м.Філадельфія, США, заснована ще у 1986 р.), займається ручним друком тканин і шпалер [11]. Вибіжчані форми з елементами ліногравюри, створюються на спеціальному прозорому пластику, таким чином зручно поєднувати узор. Усі тканини оздоблюються вручну. Навіть у нанесенні фарби використовуються живописні прийоми, кольорові розтяжки, які щоразу колоруються безпосередньо на друкарських формах. Від цього вибіжка залишається «живою» і не схожою на фабричну. Також виготовляють вибіжчаний текстиль для одягу та аксесуарів, вибіжчані дошки і штампи у Санкт-Петербурзі (Росія) [10].

Новим явищем є відтворення вибіжчаних орнаментів у станкових живописних творах з метою збагачення їх візуальних характеристик. Виразно прослідковуємо таку мету у батyku Ніни Бондаренко, створеному ще наприкінці ХХ ст. Там мисткиня зобразила фарбовий відбиток з напівкруглої вибіжчаної форми на столику під вазою з квітами.

Нині найбільш повно використовує красу народного орнаменту Денис Струк – молодий художник, який працює у Львові. Такими є серія живописних орнаментальних робіт «Пори року» (2006 р.), «Білі птахи», «Чорні птахи», «Вибійка», «Червоно-чорне» (2008 р.) [4]. У цих та в інших трафаретних відбитках зберігається чіткість та декоративність зображуваних форм, лаконізм, ритм, що за манерою виконання притаманні вибіжчанам візерункам. Інтерпретуються копії переважно лише щодо зміни кольору в межах форми. Цим згладжується повторення графічних елементів у мотиві чи мотивів у композиції, урізноманітнюється їх одномовне трактування. Застосовує народний візерунок Д. Струк і в іншому – сюжетному полотні, – орнаментуючи подушку, на якій лежить натурниця.

По-іншому використала техніку вибіжки художниця Катерина Ганейчук. При створенні декількох серій полотен: «Я (Майдан)», «Коралі», «На небі та на землі» (2015 р.) вона запозичила прийом повтору однакових лаконічних форм, штапованих з паперових трафаретів та картоплі. Мистецтвознавець Зоя Навроцька у композиції картин із повторів нескінченних парних модулів (голів з обличчями у формі силуетів чаш) вбачає підсилення внутрішньої напруги і глибини почуттів, передачу сили і нескінченності поколінь, «зафіксований і ніби вирваний клаптик з довгої плівки, де повторюються помилки і перемоги в пошуку себе в часі і просторі історії» [3].

Отже, у радянський період орнаментування текстилю мало переважно ідеологічне навантаження – показати «народність», традиційність, творче переосмислення митцями усієї різноманітності декору автентичного мистецтва. У

сучасних художніх творах виразніше окреслюється тенденція до мінімальної зміни запозиченої пластичної мови вибійчаного орнаменту. У декоративному мистецтві відбувається переважно реплікація автентичних зразків народного орнаменту, що сприяє їх збереженню та вивченню, а рукоділля з творчою інтерпретацією вибійчаних візерунків дозволяє створювати авторські вироби, втілюючи тут принципи модерної етніки. У професійному живописі запозичення естетики давньої вибійки застосовується як експериментальна складова авторської техніки художників, якнайповніше відображаючи тяжіння сучасного мистецтва до колажності, багатошаровості, ускладненої структури твору та філософського трактування образів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко В. *Вибійчані мотиви в сучасних тканинах* / Василь Бойко // *Народна творчість та етнографія*. – 1967. – № 4. – С. 64–66.
2. Бондаренко Н. П., Бондаренко Я. В., Бондаренко Л. В. *Художній текстиль, живопис, графіка: альбом* / [упоряд. К. Мамаєва-Говдя, спецред. Т. Придатко]. – К.: ТОВ «Типографія від «А» до «Я», 2005. – 46 с.
3. *Відкриття виставки Катерини Ганейчук* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://art-lutsk.at.ua/news/vidkrittja_vistavki_katerini_ganejchuk/2015-02-19-111 – Назва з екрану.
4. Денис Струк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://struk.com.ua/> – Назва з екрану.
5. Дутка Р. М. *Українські вибійчані тканини: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.06* / Дутка Романа Миколаївна. – Львів, 1995. – 186 с.
6. Ліщинська О. І. *Неофольклоризм як ідея сучасної української художньої культури* / О. І. Ліщинська. – Гілея: науковий вісник: зб. наук. праць. – К.: ВІР УАН, 2012. Випуск 65 (№ 10) – С. 390-394.
7. *Майстерня вибійки* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/pages/Майстерня-вибійки/1527785520769310>. – Назва з екрану.
8. Станкевич М. *Погляд редактора, оптимістичний і не без гумору* / М. Станкевич // *Мистецтвознавство: зб. наук. пр.* – Львів, 2007. – Ч. 2. – С. 5-6.
9. *Творча майстерня КУДЕЛЯ. Тільки цікаві речі* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kudelya.delo.ws/> – Назва з екрану.
10. *Block-print* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.block-print.com/> – Назва з екрану.
11. Galbrait & Paul [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://galbraithandpaul.com/> – Назва з екрану.

*Joanna Gil-Mastalerczyk
(Poland)*

REGIONAL TRADITION IN CONTEMPORARY POLISH SACRED ARCHITECTURE

Churches Region of Malopolska (Church St. Joseph in Kielce – in the Mountains Świętokrzyskie, Church of the Blessed Marii Panny Niepokalanej Objawiającej Cudowny Medalik, NMP in Zakopane - on Podhale) are interesting contemporary Polish architecture of sacred objects that expose continue the local tradition. Forms objects express the identity of the region - the "spirit" of architecture Podhale, geodiversity used in the architecture of the region of Kielce.

The influence of local characteristics on the formation of religious architecture and creative transposition of local forms, meant that churches keep valuable items – traditional wooden sacral architecture of Podhale, and the use of rock raw materials in the region of Kielce, the adaptation of design solutions, technology and selection of building materials to